

**MUNI
ARTS**

Rozbor filmového vyprávění, úvodní seminář

Martin Kos (400598@muni.cz), Dan Krátký (dennykr@mail.muni.cz)

Narativ

Narace

Narativ x narace

– Narativ:

- kauzální řetězec událostí, odehrávající se v čase a prostoru
- konkrétní **suma** dílem prezentovaných událostí vztahujících se k sobě na základě příčiny a následku

– Narace:

- **proces** vyprávění -> aktivita výběru, aranžování a organizování materiálu fikčního světa tak, aby bylo možné dosáhnout specificky a časově omezeného účinku na diváka
- vzájemné působení osnovy vyprávění a stylu za účelem poskytování **vodítek** směrem k divákovi

Mody narace

Klasická
narace

Umělecká
narace

Historicko-
materialistická
narace

Parametrická
narace

Umělecká narace

- Rozpad kauzálních vztahů ve vyprávění (iluze přirozeného plynutí času či snaha o komplikaci osnovy vyprávění, znejasnění časoprostorových vztahů a matení diváka)
- Rozostřenost či úplná absence formulovaných cílů hlavních hrdinů
- Menší míra narativní soudržnosti
- Do výstavby vyprávění se výrazněji zapojuje motiv náhody
- Manipulace se subjektivitou postav

- Filmy Federica Felliniho, Ingmara Bergmana, Michelangela Antonioniho nebo Andreje Tarkovského

Historicko-materialistická narace

- Silně spojeno se sovětskou montážní školou, ca 20. léta 20. století
- Vyprávění, styl i budování fikčního světa podřízeno argumentu
- Kolektivní hrdina – definován příslušností ke společenské vrstvě, ne psychologicky
- Oproti umělecké naraci eliminuje dvojznačnost
- Výrazná role stylu, který nemusí být vázán na postavy, ale k budování analogií, opozic, komparací
- Důraz na střih – bez něj je film “falešně popisný“
- Výpustky, nediegetické rétorické vsuvky

– *Nový Babylon* (1929), *Muž s kinoaparátem* (1929), *Arzenál* (1929)

Vztah vyprávění a stylu v K, U a H-M naraci

- V klasické naraci se „neviditelný“ styl podřizuje potřebám syžetu a je v souladu s externě normalizovanými principy a procedurami
- V umělecké a historicko-materialistické naraci má styl prominentnější pozici v závislosti na odchylkách od klasických norem
- Zapojení stylu ale stále zůstává podřízené funkcím osnovy vyprávění:
 - vytvoření dojmu realismu, vyjádření subjektivity nebo autorského komentáře
 - > hra s těmito faktory (umělecká narace)
 - > vytvoření percepčního zintenzivnění narativního/rétorického konstruktu (historicko-materialistická narace)

Parametrická narace

- Stylistický systém vytváří vzorce zřetelně se odlišující od požadavků narativního systému
 - > styl organizovaný a zdůrazňovaný v míře, která jej činí přinejmenším rovnocenným v důležitosti vůči vzorců osnovy vyprávění
- Opakování a variace určitých stylistických parametrů -> vytvoření určité konfigurace stylistických prvků a jejich vzájemné uspořádání, jehož existence se dostává do popředí
- Parametry: stylistické postupy jako soubor alternativ -> délka záběru, velikost rámování, pohyb kamery

Parametrická narace

- Parametrické filmy vytvářejí vnitřní stylistické pravidelnosti
-> styl může být povýšen na úroveň, kdy se stává tvarující silou filmu
- Technické parametry (rámování, střih, svícení apod) stejně důležité jako ty narativní
- Filmy s parametrickou narací nezřídka přehuštěné (Tati) nebo vyprázdněné (pomalá kinematografie)
- Narativní a stylistické procesy se však mohou střídat v důrazu napříč filmem

Vopelka: Zvětšující se zmenšující se muž

- Jaké hlavní argumenty autor formuluje?
- Jaká výkladová pozadí používá?
- Jakým způsobem je text strukturován a jakým oblastem se věnují jednotlivé dílčí části?
- Jakou logiku výkladu text uplatňuje? Odkud kam vede čtenářovu pozornost a jaké příklady či jiné důkazy využívá k prokázání svých tezí a vysvětlení systémové povahy filmu?
- Které pojmy a analytické nástroje aplikuje na zkoumaný snímek?